

Motion till riksdagen 2005/06:U369

av **Ulf Holm m.fl. (mp)**

Riktlinjer för markpolitik och jordreformer inom EU:s utvecklingsbistånd

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anføres om att Sverige i de pågående förhandlingarna om "EU Policy Guidelines land reform" kräver en bättre analys av orsakerna till hunger på landsbygden.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anføres om att ursprungsbefolkningars och minoriteters mänskliga rättigheter särskilt uppmärksammas och respekteras när det gäller markpolitik och jordreformer inom EU:s utvecklingsbistånd.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anføres om att jordreformer som syftar till att bekämpa hunger och fattigdom, förbättra jämställdhet mellan kvinnor och män och säkra ekologisk uthållighet prioriteras i EU:s utvecklingsbistånd.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anføres om att de nya riktlinjerna skall innehålla en oberoende kontrollinstans och en klagomöjlighet för att utvecklingsländerna skall kunna ställa EU till svars.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anføres om att regeringen skall informera riksdagen om de pågående förhandlingarna och inhämta riksdagens synpunkter innan förhandlingarna avslutas.

Motivering

Inom EU pågår en process för att fastställa gemensamma riktlinjer för medlemsländernas politik när det gäller markanvändning och jordreformer inom u-landsbiståndet. Det är angeläget att EU har ett starkt fokus på landreformer som gynnar de fattiga när man utarbetar dessa nya riktlinjer. Den viktigaste

Fel! Okänt namn på

faktorn att ta hänsyn till när det gäller jordreformer är mänskliga rättigheter. Även kulturella och politiska aspekter som hittills har blivit negligerade i internationellt utvecklingsbistånd bör finnas med. Att utarbeta särskilda europeiska förhållningssätt erbjuder en bra möjlighet att forma en politik som kan bidra till uppfyllandet av de s.k. Millennieutvecklingsmålen som EU har ställt sig bakom.

Organisationen FIAN, Food First Information and Action Network, som arbetar med mänskliga rättighetsfrågor har i många år kritiserat förekomsten av tvångsavhysning av fattiga jordbrukare från jordar de brukat för att deras regeringar har rekommenderats att satsa på exportinriktat jordbruk. FIAN har också kritiserat många regeringars försök att slingra sig undan jordreformer. Deras erfarenheter har lett till slutsatsen att om jordreformer ska leda till att små jordbrukare ska kunna försörja sig och till minskad hunger är jordreformer inte bara en teknisk fråga utan också en fråga om mänskliga rättigheter.

En bit mark är inte bara något man kan äga utan själva källan till överlevnad och försörjning i byar på landsbygden. Konflikter om mark och ökad fattigdom på landsbygden är ett växande problem med såväl politisk, kulturell som andlig innebörd. När EU:s medlemsländer nu ska enas om en politik när det gäller fördelningen av makt mellan en stat, dess medborgare och lokala myndigheter är det av oerhörd betydelse att den nya politiken är klok och väl genomtänkt och sätter in aktuella markfrågor och jordreformer i ett större politiskt, ekonomiskt och socialt sammanhang. Det är bra att frågor om fattigdomsbekämpning, miljöförstöring och jämställdhet som alla har en markaspekt nu diskuteras vid framtagandet av de nya riktlinjerna.

Diskussionerna och textutkastet till riktlinjerna präglas dock än så länge av flera allvarliga brister. Det finns ingen analys av orsakerna till hunger och svält på landsbygden. Utkastet ignorerar i stort sett samspelet mellan markpolitik, handelsregler, socialpolitik, investeringar och makroekonomi. De gemensamma riktlinjerna behöver grundas på en djupare förståelse av detta samspel. Jordreformer måste kompletteras av en inhemsk politik som stöder små jordbrukare och en makroekonomi som tillåter producenter på landsbygden att tjäna sitt uppehälle. Det behövs också fler arbetstillfällen utanför jordbrukssektorn för människor på landsbygden. Annars kommer inte den ökade tillgången på land för fattiga människor att bli långsiktigt hållbar.

Ursprungsbefolkningars och minoriteters rättigheter nämns nästan inte alls trots att sambandet mellan kränkningar av mänskliga rättigheter och konflikter om rätten till mark är särskilt påtaglig för dessa grupper. Detta samband är avgörande som en grund för nya standarder och när man ska bestämma vilken roll olika aktörer ska spela och det är nödvändigt att prioritera vissa reformer och vissa förhållningssätt. EU:s nya riktlinjer måste utgå från ett rättighetsperspektiv i markfrågor genom att tillämpa de internationella konventionerna på de mänskliga rättigheternas område.

Utkastet till riktlinjer är fortfarande oklart om vilken status landreformer ska ha i det europeiska utvecklingsbiståndet. Utkastet till riktlinjer saknar såväl klara regler för procedurer, ett oberoende kontrollinstrument som en klagomöjlighet. Det sistnämnda behövs för att berörda grupper i utvecklingsländerna ska kunna ställa EU till svars för eventuella negativa effekter av den

Fel! Okänt namn på

förda politiken. Riktlinjerna borde också innehålla tydliga regler för hur det civila samhället ska kunna delta på ett demokratiskt sätt.

Stockholm den 5 oktober 2005

Ulf Holm (mp)

Jan Lindholm (mp)

Ingegerd Saarinen (mp)